

PELASTUSOPISTO
RÄDDNINGSTINSTITUTET

Anvisningar för utarbetande av sakkunnigutlåtande om bränder

Räddningsverkens anmälningsförfaranden och myndighetssamarbete vid utredning av bränder
-projektets arbetsgrupp

Version 1.0. (9.2.2024)

Bild: Kristian Elovuoto, Egentliga Finlands räddningsverk

Innehåll

1	Syftet med och bakgrunden till sakkunnigutlåtandet och anvisningarna	3
2	Sakkunnig eller vittne?	5
2.1	Vem kan fungera som sakkunnig?	5
3	När behövs ett sakkunnigutlåtande?.....	8
3.1	Utredningssamarbetets betydelse	9
4	Begäran om sakkunnigutlåtande för en utrednings- och/eller rättsprocess.....	10
5	Att observera när utlåtandet skrivs	11
6	Sakkunnigutlåtandets struktur och delområden	12
7	Material som hänvisats till när anvisningen utarbetades.....	14

1 Syftet med och bakgrunden till sakkunnigutlåtandet och anvisningarna

En högkvalitativ utrednings- och rättsprocess vid eldsvådor förutsätter att specialsakkunskapen hos räddningsmyndigheterna – eller andra som är insatta i bränder – utnyttjas särskilt i frågor som gäller orsakande av fara (brand- och rökspridning m.m.). Denna specialsakkunskap utnyttjas i form av ett skriftligt sakkunnigutlåtande, utöver vilket den som gett utlåtandet i allmänhet också har hörts muntligen i rättegången. Ett omsorgsfullt utarbetat sakkunnigutlåtande är en bra förberedelse för ett muntligt hörande och fungerar också som stöd för minnet.

De aktuella anvisningarna har utarbetats för att höja nivån på sakkunnigutlåtandena, för att förenhetliga deras kvalitet samt för att underlätta arbetet för den som begär utlåtandet och den som utarbetar det. Anvisningarna är i första hand avsedda att utnyttjas i myndighetsverksamheten, men de kan vid behov också användas av andra sakkunniga. Vid sidan om dessa anvisningar som riktats till sakkunniga och de som begär deras utlåtanden (polisen, åklagaren) identifierades behovet av att utarbeta anvisningar även för räddningsmyndigheter som fungerar som vittnen. De separata anvisningarna betjänar också de som ber räddningsmyndigheten att bli vittnen.

Bakom processen för utarbetandet av anvisningarna för utlåtanden ligger *Nordic Fire Groups* verksamhet, vars mål är att höja kvaliteten på utrednings- och rättsprocesserna för bränder i Norden¹. I Sverige utarbetades den första anvisningen för sakkunnigutlåtanden om bränder redan 2004. Anvisningen uppdaterades för första gången 2012 och uppdateras för närvarande på nytt. I de övriga nordiska länderna, bland annat Finland, har motsvarande anvisningar för utlåtanden hittills saknats helt. Detta har lett till en brokighet i utlåtandena, vilket är problematiskt med tanke på medborgarnas likabehandling. Nordic Fire Group har som mål att alla nordiska länder ska ha anvisningar för processen för sakkunnigutlåtanden.

Denna anvisning har utarbetats som en del av projektet *Räddningsverkens anmälningsförfaranden och myndighetssamarbete vid utredning av bränder* (Ilmo2) som genomförs av Räddningsinstitutet och finansieras av Brandskyddsfonden. Följande personer har deltagit i utarbetandet av anvisningarna:

- Dan Frände, prof. em. i straff- och processrätt, Helsingfors universitet
- Pasi Hyyryläinen, kriminalöverkonstapel, polisinspektionen i Östra Nyland
- Mika Kupiainen, operativ chef, brandutredare, Birkalands räddningsverk
- Markku Laakso, undersökningsledare, polisinspektionen i Inre Finland
- Knut Lehtinen, ledande brandinspektör, brandutredare, Egentliga Finlands räddningsverk
- Päivi Mäkelä, forskare, Räddningsinstitutet
- Aino Myyrä, kriminalingenjör, Centralkriminalpolisen
- Pasi Paloluoma, brandchef, brandutredare, Egentliga Finlands räddningsverk
- Antti Saarinen, brandinspektör, brandutredare, Södra Savolax räddningsverk
- Pertti Sovelius, polisinspektör, Polisstyrelsen

¹ För att förenhetliga brandutredningen och höja kvaliteten har Nordic Fire Group bland annat gett ut handboken *Nordic Fire Manual - A practical guide for fire investigations*.

- Timo Uola, kriminalingenjör, Centralkriminalpolisen
- Kimmo Virtanen, distriktsåklagare, biträdande chef, Västra Finlands åklagardistrikt

En förteckning över material som använts vid utarbetandet av utlåtandeanvisningarna finns i slutet av anvisningen.

2 Sakkunnig eller vittne?

I praktiken har man observerat att det är utmanande att dra en gräns för när personen fungerar som sakkunnig och när som vittne (om detta även i Rautio & Frände 2020, 242). Vid utarbetandet av denna anvisning för utlåtanden observerades att gränsdragningen sannolikt är ännu svårare än normalt när det gäller bränder.

I regel har tudelningen ansetts vara följande:

- parter, vittnen och bevisföremål fungerar som *bevis på fakta*
- den sakkunniga däremot vittnar om *erfarenhetssatser* (Rautio & Frände 2020, 237).

Vittnets observationer och minnesbilder är i allmänhet unika. Byte av vittne till en annan informationskälla leder i allmänhet till att bevisningen blir lidande. En sakkunnig som uttalar sig bland annat utifrån erfarenhetssatser som uppnåtts genom vetenskaplig forskning kan i princip – dock inte nödvändigtvis i praktiken – ersättas med en annan sakkunnig utan att bevisningen försämras. (Rautio & Frände 2020, 243.)

Med tanke på bränder är det i allmänhet räddningsledaren som är det centrala vittnet och som i allmänhet har de bästa uppgifterna om läget. Dessa uppgifter gäller bland annat i vilket skede branden var när räddningsverket kom till platsen. Ibland hörs också till exempel en rökdykare eller gruppchef som vittne. Vittnet berättar *vad som skedde vid olyckan*. Centrala med tanke på dokumentationen av händelsen är rapporterna i Räddningsväsendets resurs- och olycksstatistik PRONTO och noteringarna i Handboken för räddningsledare. De kan dock inte användas som bevis, på samma sätt som till exempel brottsanmälan inte kan användas som bevis. Räddningsledaren bör alltså höras som vittne.

Den *sakkunniga* är däremot en tjänsteinnehavare vid räddningsverket som utsetts till brandutredare eller någon annan person med särskild kompetens. Den sakkunniga för fram *vad som kunde ha hänt i olyckan*.

Ur lagstiftningens synvinkel är indelningen i sakkunniga och vittnen dock inte helt tydlig inom räddningsväsendet. Till exempel kan räddningsledaren ofta utifrån sin arbetserfarenhet och utbildning bedöma vad som kunde ha hänt. Till de lagstadgade målen för brandutredningen hör att utveckla räddningsverksamheten. I en grundlig brandutredning innebär detta en noggrann genomgång av räddningsverksamheten bland annat med hjälp av en lägesdagbok, bildmaterial och inspelningar av samtalsgrupper.

I sista hand avgör domstolen om personen är sakkunnig eller vittne.

2.1 Vem kan fungera som sakkunnig?

Den sakkunnigas roll förklaras i 11 kap. i förundersökningslagen (805/2011; FöUL) enligt följande:

4 § Sakkunnigutlåtande

För förundersökningen får begäras sakkunnigutlåtanden om frågor som gäller det ärende som utreds genom förundersökning. Den som står i ett sådant förhållande

till ärendet eller till en part att hans eller hennes opartiskhet äventyras får inte vara sakkunnig.

17 kap. i rättegångsbalken (732/2015; RB) som förnyades 2015 innehåller en noggrannare beskrivning av de kriterier som ställs på den sakkunnige och kvaliteten på den sakkunniges arbete. Utgångspunkten är ett skriftligt utlåtande och dessutom kan den sakkunniga höras muntligen i domstolen.²

34 §

Sakkunniga höras om erfarenhetssatser som kräver särskild kunskap och om tillämpningen av dessa erfarenhetssatser på de omständigheter som framkommit i ärendet.

35 §

En sakkunnig ska vara känd för redbarhet och skicklighet inom sitt område.

Den som står i ett sådant förhållande till ärendet eller till en part att hans eller hennes opartiskhet äventyras får inte vara sakkunnig.

36 §

En sakkunnig ska ge sitt utlåtande skriftligt.

En sakkunnig ska höras muntligt i domstolen, om

1) det behövs för att undanröja oklarheter, brister eller motstridigheter i hans eller hennes utlåtande,

2) domstolen anser att det behövs av någon annan orsak, eller

3) en part begär det och det är uppenbart att det inte saknar betydelse att den sakkunnige höras.

Det bör observeras att utgångspunkten för reformen som trädde i kraft 2015 är ett skriftligt sakkunnigutlåtande. Muntligt hörande av sakkunniga är i detta avseende avsett som undantag, inte som huvudregel.

När det gäller bränder har man dock i praktiken konstaterat att det är svårt att skriva ett fullständigt uttömmande utlåtande. Det framkommer vid den muntliga förhandlingen ofta frågor som inte har behandlats i utlåtandet. Till en parts rätt att lägga fram bevisning hör förutom att lägga fram egna bevis även rätt till motförhör (Virolainen & Vuorenpää 2021, 130). I praktiken tryggas detta vid en muntlig förhandling.

² Närmare om definitionen av sakkunskap i 17 kap. i RB se Frände & Rautio 2020, 237–259.

Den sakkunniga ska före rättegången repetera sitt utlåtande. Vid rättegången kan den sakkunniga förlita sig på sitt utlåtande och sina anteckningar. Den sakkunniga kan inte åberopa att utlåtandet redan ingår i förundersökningsmaterialet, utan hen måste svara på muntliga frågor.

3 När behövs ett sakkunnigutlåtande?

Räddningsmyndighetens sakkunnigutlåtande behövs för att granska de faktorer som påverkat brandens utveckling, både de faktiska följderna av branden och de följder som inte förverkligats (denna gång). Bedömningen av dessa förutsätter sådan sakkunskap som polisen, åklagarna eller domstolarna inte har.

Det är särskilt viktigt att analysera de faktiska eller potentiella konsekvenserna när händelsen till sin karaktär har varit sådan att den äventyrat människors liv eller hälsa. Till exempel när man överväger om att uppfylla rekvisitetet för grov skadegörelse (SL 35 kap. 2 §) uppfylls behövs ingen motsvarande bedömning, eftersom man för uppfyllandet av rekvisitetet endast bedömer den faktiska uppkomsten av en ekonomisk, historisk eller kulturell skada.

När det gäller rekvisiten för allmänfarliga brott (SL 34 kap.) bedöms däremot *uppfyllandet av allmän fara*. Till exempel i fråga om sabotage (SL 34 kap. 1 §) och vållande av allmän fara (SL 34 kap. 7 §) bedömer man om gärningen har varit ägnad att förorsaka allmän fara för liv eller hälsa, eller om den har medfört allmän fara för en synnerligen betydande ekonomisk skada. Som framgår nedan ska frågeställningen till räddningsmyndigheten dock inte vara i form av lagtext ("*var gärningen ägnad att förorsaka allmän fara för liv eller hälsa?*"). Däremot speglar de ställda frågorna denna grundläggande frågeställning från olika håll och ger delsvår på den. Utifrån sakkunnigutlåtandet och annan bevisning bildar domstolen slutligen en juridisk tolkning av huruvida rekvisitetet uppfylls.

Detsamma gäller bedömning av fara även ur ett annat perspektiv. Räddningsmyndighetens uppgift är inte att reflektera över farans *abstrakta eller konkreta kvalitet*, utan över faran i allmänhet ur sitt eget yrkesmässiga perspektiv. Bedömningen av huruvida en abstrakt eller konkret fara uppfylls tillhör den juridiska tolkningen och beslutsfattandet. Räddningsmyndighetens roll är att med hjälp av de erfarenhetsatser som tillämpats genom dess yrkeskompetens tillhandahålla information som grund för denna slutledningsprocess. Däremot är det inte räddningsmyndighetens uppgift att själv delta i det rättsliga beslutsfattandet.

Sakkunnigutlåtande begärs i allmänhet vid misstanke om allmänfarliga brott. Utöver de ovan nämnda kan det i fråga om brott mot liv och hälsa enligt SL 21 kap. också vara fråga om framkallande av fara (13 §) samt enligt 44 kap. i strafflagen ovarsam hantering (12 §) vid brott som äventyrar andras hälsa och säkerhet. I allmänhet behövs ett sakkunnigutlåtande i krävande fall (i praktiken sabotage och vållande av allmän fara), i enklare fall behövs det nödvändigtvis inte alls.

Det kan vara nödvändigt att begära ett sakkunnigutlåtande även när det inte har börjat brinna. Till exempel vid fall där en kastad bensinbomb inte har fattat eld eller antänt en brand. Då bedöms vilken fara händelsekedjan skulle ha kunnat orsaka om den hade orsakat en brand.

Utgångspunkten för denna anvisning är att ett sakkunnigutlåtande begärs för straffprocessen. Särskilt i civilmål som gäller skadestånd kan frågeställningen avvika från detta, men observationer bland annat i anslutning till arbetsfördelningen mellan de som ger utlåtanden och utredningen av den gäller också tvistemål. Det bör också noteras att fallet till en början kan ha utretts som ett brottmål. Om ett beslut om åtalseftergift fattas i fallet kan ärendet gå vidare till en civilprocess. Då kan man utnyttja det material som redan samlats in under förundersökningen, inklusive ett sakkunnigutlåtande som utarbetats utifrån frågeställningen som fastställts i samband med förundersökningen.

3.1 Utredningssamarbetets betydelse

En väl genomförd utredning beaktar faktorer som både påvisar händelseförloppet och faktorer som talar mot det. Denna omsorgsfullhet gynnar både målsägandens och svarandens rättsskydd.

Räddnings- och polismyndigheternas gemensamma brandutredning och undersökning av brandorsaken ger också en god grund för att utarbeta räddningsmyndighetens sakkunnigutlåtande. Genom utredningssamarbetet får man en noggrannare bild av vilka frågor som ska behandlas i räddningsmyndighetens sakkunnigutlåtande och genom vilken arbetsfördelning och dokumentering olika teman överhuvudtaget behandlas.

För att den som ger utlåtandet ska undvika en situation där man i rätten bedömer olika sakkunnigas/vittnens eventuella motstridiga åsikter, bör den sakkunniga ta ställning endast till frågeställningen som riktas till hen själv. I oklara eller osäkra fall kan man vid behov av den som begärt utlåtandet kontrollera gränserna för det egna uppdraget och arbetsfördelningen i förhållande till andra sakkunniga/vittnen. I ett gott utredningssamarbete är en sådan oklarhet osannolik.

Såsom konstaterats ovan behövs räddningsmyndighetens sakkunnigutlåtande i allmänhet för att bedöma faran. Räddningsmyndighetens utlåtande behövs *i regel* inte för att eventuellt konstatera antändningsorsaken, utan den informationen fås via polisens förundersökning. Detta innebär ändå inte att man inte skulle utnyttja räddningsmyndighetens yrkeskunskap för att besvara även denna fråga, men i stället för att ingå i ett sakkunnigutlåtande hör den hemma i utredningssamarbetsfasen.

Händelseförloppet som ledde till antändning är ett bra exempel på vad ett omsorgsfullt utredningssamarbete omfattar. Analysen av antändningsorsaken och antändningsplatsen samt deras samband med utvecklingen av branden ska vara mångsidig och alla utredningsåtgärder som vidtagits ska dokumenteras. Med andra ord ska man överväga, utesluta och rapportera också de hypoteser som inte lett till en slutsats – inte bara motivera och anteckna den ståndpunkt som lett till en konklusion.

Överlag är det viktigt att synliggöra utredningen som helhet. På detta sätt kan man påvisa utredningsverksamhetens omfattning samt att den valda hypotesen är motiverad i förhållande till alternativa händelseförlopp. Även i detta sammanhang gäller följande: det som inte har dokumenterats har inte gjorts. Genom att dokumentera utredningen som helhet undviker man diskussioner om vilka faktorer som inte har beaktats i utredningen. Genom att peka på dessa luckor försöker man rubba förtroendet för utredningen och dess omfattning.

Det är inte ovanligt att svaranden försöker ifrågasätta den framförda hypotesen och lägga fram en ny förklaring. Målet med detta kan till exempel vara att en ny tolkning kan ändra bedömningen av vållande av fara. Det går ofta inte att verifiera i praktiken ett påstående som framförts under rättsprocessen och då måste domstolen överväga olika hypoteser. Ju noggrannare motiveringen och uteslutningen av olika hypoteser har gjorts i utredningsskedet, desto mindre blir framgångsmöjligheterna för de alternativ som presenteras i efterhand.

4 Begäran om sakkunnigutlåtande för en utrednings- och/eller rättsprocess

Begäran om sakkunnigutlåtande framställs av polisens undersökningsledare. I vilket fall som helst är det önskvärt att begäran om utlåtande och dess formulering bygger på samarbetet mellan polisen och åklagaren, eftersom det säkerställer ett tillräckligt omfattande och välformulerat utlåtandeuppdrag. Detta stöder också åklagarens skyldighet att uppge bevisemat, varvid avgränsningen av frågorna framhävs (Rautio & Frände 2020, 247).

I begäran om utlåtande fastställs de frågor som man vill ha svar på av den sakkunniga. Nedan (underkapitel 6, punkt 4) finns en lista med exempel på eventuella frågor som kan utnyttjas vid utarbetandet av begäran om utlåtande. Frågorna som ställs beror naturligtvis på den händelse som utlåtandet gäller och dess särdrag. Frågeställningen till den sakkunniga kan variera mycket mellan olika fall i fråga om innehåll och omfattning.

Liksom senare när utlåtandet skrivs är det nödvändigt att när utlåtandet begärs tydligt skilja mellan frågor som gäller å ena sidan *fakta* och å andra sidan *bedömningar*. Ju tydligare detta har motiverats i begäran om utlåtande, desto enklare är det att beskriva skillnaden också i själva utlåtandet.

Sakkunnigutlåtandet fokuserar på bedömningen av gärningens objektiva sida, i synnerhet på hur skadlig gärningen är. I utlåtandet tas inte ställning till brottsrekvisiten, hur de uppfylls eller överhuvudtaget till juridiska frågor. I förundersökningsskedet beslutar polisen om brottsbeteckningen, i åtalsprövningsskedet åklagaren och slutligen domstolen – genom att utnyttja just sakkunnigutlåtandet som en del av respektive beslutsprocess. Det är inte nödvändigt att i begäran om utlåtande ange under vilken beteckning fallet undersöks.

Den som begär utlåtandet behöver inte reda ut vilken representant för räddningsväsendet som är den bästa sakkunniga. I praktiken riktas begäran om utlåtande till räddningsverket, där det fastställs vem som utarbetar sakkunnigutlåtandet. Utlåtandet kan också utarbetas av en sammansättning av två eller flera sakkunniga. Då ska de olika sakkunnigas ansvarsområden preciseras i utlåtandet, bland annat eftersom de alla inte nödvändigtvis behöver höras muntligen i rätten.

5 Att observera när utlåtandet skrivs

Utgångspunkten för utlåtandet ska vara att dess läsare och tolkare är lekmän i brandfrågor. Detta innebär att fenomenen i samband med eldsvådor måste förklaras grundligt. Till exempel har domaren som fattar beslut i ärendet inte nödvändigtvis någon personlig erfarenhet av eldsvådor eller deras farlighet.

Utlåtandet skrivs på standardspråk: om man överhuvudtaget använder räddningsbranschens specialterminologi ska termerna förtydligas. Detta gäller till exempel brandklassificeringen av byggnader eller byggnadsmaterial och deras förkortningar. De är tydliga för sakkunniga inom räddningsbranschen, men för de som läser utlåtandena måste termerna och deras betydelse förklaras.

Såsom nämnts ovan (huvudkapitel 4) *ska fakta och bedömningar tydligt särskiljas i utlåtandet*. I praktiken är det ändamålsenligt att gå vidare i denna ordningsföljd i utlåtandet. När man presenterar fakta och observationer ska man motivera vad dessa uppgifter grundar sig på (hänvisning t.ex. till PRONTO-dokumentationen). Av utlåtandet ska entydigt framgå vilket dokument eller annat källmaterial den sakkunniga har haft till sitt förfogande samt vilket material som inte var tillgängligt.

Vid övergången till erfarenhetssatser som kräver särskild kunskap och vid tillämpningen av dessa (jfr RB 17 kap. 34 §) ska man också ange både källorna för det fall som utlåtandet gäller och de källor erfarenhetssatserna hänvisar till. Endast genom denna dokumentation kan domstolen försäkra sig om att utlåtandet är korrekt och motiverat. Därmed kan också andra sakkunniga utifrån dokumentationen bedöma det som presenteras i utlåtandet.

I utlåtandet är det också skäl att lyfta fram osäkerhetsfaktorerna i anslutning till slutsatserna och orsakerna till dessa. Dessa kan till exempel bero på uppgifter som saknas (t.ex. branden har varit fullt utvecklad när räddningsverket har inlett släckningsarbetet; röjningen i samband med släckningen har påverkat utredningsförutsättningarna) eller på en sådan exceptionell faktor i den situation som bedöms på vilken man inte direkt kan tillämpa tidigare erfarenhetssatser eller slutsatser. Målet är att dessa osäkerhetsfaktorer ska uppmärksammas och om möjligt klarläggas redan under utredningsfasen. Dessutom ska den som ger utlåtandet överväga osäkerhetsfaktorernas betydelse för slutsatserna i utlåtandet.

För de fall för vilka sakkunnigutlåtande begärs finns det i allmänhet både en olycks- och brandutredningsrapport i PRONTO. Även om rapporterna inte används som bevis i rättegången kan de ändå ingå i förundersökningsmaterialet.

6 Sakkunnigutlåtandets struktur och delområden

Den frågeställning som den som begärt utlåtandet fastställer bestämmer i praktiken utlåtandets substans. Nedan presenteras ett förslag till utlåtandets delområden, förlopp och innehåll. I punkt 4 sammanställs frågor som kan utnyttjas och tillämpas beroende på det fall som behandlas.

1. Begäran om sakkunnigutlåtande och orsaker

I det inledande avsnittet till utlåtandet presenteras kortfattat vilken olycka utlåtandet gäller (tid, plats, objekt) och vilka frågor utlåtandegivaren har ombetts besvara. I detta sammanhang är det inte nödvändigtvis ändamålsenligt att förklara detaljerade delfrågor, utan i motiveringen till utlåtandet kan man hänvisa till en mer allmän nivå (till exempel "i sakkunnigutlåtandet har man ombetts bedöma risken som branden orsakat med en frågeställning som beskrivs närmare nedan").

2. Utlåtandegivarens kompetens

Det är motiverat att lyfta fram utlåtandegivarens grundutbildning, utbildning i brandutredning, yrkeserfarenhet och relevanta förtroendeuppdrag så att till exempel domstolen kan bedöma olika sakkunnigas kompetens.

3. Material och metoder som använts för utlåtandet

- till exempel vidtagna utredningsåtgärder eller förtrogenhet med dem
- handlingar och annat material som använts, utvärdering av materialet (tidsenlighet, brister osv.)
- förberedande samtal

4. Att svara på frågor som den som begärt utlåtandet har ställt

I de föregående punkterna har utlåtandet fokuserat på fakta. Detta är den viktigaste delen av sakkunnigutlåtandet och även orsaken till att man begär det. Bedömningar i likhet med *Vad som kunde ha hänt* förutsätter särskild yrkeskompetens. Det är också anmärkningsvärt att denna sakkunskap har särskilt stor betydelse i fall där faran ännu inte har realiserats då branden slocknat eller har släckts innan den orsakat fara.

I begäran om sakkunnigutlåtande kan följande frågor användas från fall till fall:

- Eldsvådans spridning med beaktande av byggnadens material och andra strukturella egenskaper?
- Förekom det brister i brand- och utrymningssäkerheten i förhållande till bygglovet och användningssättet?

- Var användningen av byggnaden ändamålsenlig i fråga om brand- och utrymnings säkerheten (utrymningsvägarna var inte blockerade, branddörrarna som ska hållas stängda var stängda, det fanns inga föremål i utgångarna osv.)?
- Orsakerna till att branden spridit sig eller att den inte spridit sig?
- Vid bränder i flervåningshus och radhus: vilka bostäder utsattes för den största risken i fråga om faror?
- I anslutning till det föregående: rökbildningen och den fara som den medfört (slutna lokaler, rutter, räddningsvägar)?
- Brandens influensområde – på allmän nivå. Hur påverkade situationen och händelsemiljön den fara branden orsakade och kunde ha orsakat? Beskrivning av farans kvalitet: till exempel uppkomst och spridning av rök
- Hur vidsträckt var faran? Hur skulle faran ha utvecklats? (Till exempel rökkuddens höjd i ett flervåningshus: hela huset eller en del var i fara?)
- Skulle spridningen av branden ha försvårat räddningen (till exempel utrymningsvägen/-vägarna var inte tillgänglig(a) på grund av branden)?
- Hur många personer var utsatt för fara?
- Vad skulle ha hänt om förhållandena hade varit ofördelaktigare (t.ex. väderlek)?³
- Index för skogsbrand och dess tolkning
- Var man i räddningsverksamheten tvungen att använda metoder som förhindrade spridningen av branden?
- Automatiska brandlarmanläggningar, automatiska släckanläggningar?
- Räddningsverkets faktiska aktionsberedskapstid vid olyckstillfället
- Vad skulle ha hänt om räddningsverkets intervention hade försenats?

5. Slutsatser och en sammanfattning av svaren på frågorna

Källmaterial som hänvisats till i utlåtandet

³ I avgörandet HD 2004:95 uppmärksammade högsta domstolen de händelser och förhållanden som den som anlagt branden inte kunde påverka. Fallet handlade om S:t Olofs kyrka i Tyrvis i Sastamala som förstördes i en uppsåtligt anlagd brand. I avgörandet konstateras att "på grund av väderförhållandena under branden har det inte funnits någon konkret risk för att branden skulle ha spridit sig till ovan nämnda byggnader [de närmaste bostads- och ekonomibyggnaderna på cirka 100 meters avstånd från kyrkan] på grund av avståndet till dem. --- Sedan A anlagt eldsvådan har fara för att den skulle sprida sig i omgivningen enligt allmän livserfarenhet varit stor. Om händelserna och förhållandena, till exempel vädret, som A inte kunnat inverka på, hade utvecklat sig annorlunda hade det varit möjligt att elden spritt sig till de bostads- och ekonomibyggnader som låg ca 100 meter från kyrkan."

7 Material som hänvisats till när anvisningen utarbetades

Litteratur och anvisningar

Nordic Fire Manual. A practical guide for fire investigations (2018). Ver. 2.0, First Edition. Tillgänglig: [Nordic Fire Manual v.2.0 - First Edition.pdf \(brandogsikring.dk\)](#)

Rautio, Jaakko & Frände, Dan (2020). Todistelu. Oikeudenkäymiskaaren 17 luvun kommentaari. 2:a förnyade upplagan. Edita Publishing.

Sakkunnigutlåtande till polis, åklagare och domstol beträffande brand- och rökspridning. SKL Rapport 2012:01.

Preskription av åtalsrätten. Syyttäjälaitos – Åklagarmyndigheten. Tillgänglig: [Preskription av åtalsrätten | Åklagarmyndigheten \(syyttajalaitos.fi\)](#).

Virolainen, Jyrki & Vuorenpää, Mikko (2021). Periaatteet prosessioikeudessa. I verket Vuorenpää, Mikko & Helenius, Dan & Hietanen-Kunwald, Petra & Hupli, Tuomas & Koulu, Risto & Lappalainen, Juha & Lindfors, Heidi & Niemi, Johanna & Rautio, Jaakko & Saranpää, Timo & Turunen, Santtu & Virolainen, Jyrki: Prosessioikeus. Oikeuden perusteokset, Alma Talent, Helsingfors, s. 115–228.

Lagstiftning

FöUL	förundersökningslagen 22.7.2011/805
RB	rättegångsbalken 1.1.1734/4
RäL	rättningslagen 29.4.2011/379
SL	strafflagen 19.12.1889/39

Rättsfall

HD 2004:95. Tillgänglig: [HD:2004:95 - Högsta domstolens prejudikat - FINLEX®](#)

PELASTUSOPISTO
RÄDDNINGSTINSTITUTET